

HEIDE UND HECKE

Timișoara Edit. — Facla 1973, 285 p.

Volumul HEIDE UND HECKE, apărut sub îngrijirea asist. univ. Hans Ge hl cuprinde studii etnografice șvăbești, semnate de mai mulți autori. Aceștia își propun să exploreze etnografia și folclorul germanilor din Banat, neglijate în mare parte pînă în prezent. (Bibliografia citată dă o imagine a preocupărilor anterioare modeste în acest domeniu).

Prin consemnarea și interpretarea faptelor etnografice și folclorice vechi, pe cale de dispariție și a celor noi, apărute în contextul influenței reciproce între poporul român și naționalitățile conlocuitoare, volumul de față și cele următoare vor fi menite să întregască investigațiile pe plan național pentru elaborarea „Atlasului etnografic românesc” și a viitorului „Atlas etnografic european”.

Titlul volumului, cu accepția (locală) de „cîmpie și ținut deluros”, revine în primul studiu, al cărui autor, Erich L a m m e r t, schițează un portret al șvabilor din toate părțile bănățene. Deși diferă formele de relief în care locuiesc, șvabii din Banat prezintă în fond o unitate caracterologică, deschisă progresului și colaborării frățești cu ceilalți locuitori ai acestor meleaguri.

Studiile sînt grupate în patru capitole. Primul capitol tratează despre forma așezărilor șvăbești din Banat, despre tipurile de case și premisele materiale pentru ridicarea lor, se ocupă de interiorul caselor, de evoluția gospodăriei țărănești în decursul celor două secole de la colonizare și de ornamentarea fațadelor.

Capitolele doi și trei cercetează, într-o suită de studii, diverse obiceiuri și tradiții populare, în parte abandonate astăzi, altele încă vii sau manifestări folclorice recente, legate de cursul anului și de ciclul vieții omenеști. Se insistă, printre altele, asupra obiceiurilor legate de anul nou, de carnaval, de armiden, de nuntă și de chermeză, („Kerwei”), sărbătoare tradițională a șvabilor, îmbogățită cu sensuri noi.

Un studiu semnat de Hans S p e c k urmărește funcțiile multiple ale rozmarinului în desfășurarea obiceiurilor, pe cînd Erich L a m m e r compară obiceiul românesc al colindatului cu capra, cu elemente similare din Scandinavia și Austria, omițînd ipoteza interesantă a unei comunități culturale și a circulării motivelor folclorice de-a lungul arcului carpatin, între popoarele germanice de răsărit și dacoromani, dovedită de altfel și de cercetările istorice.

Majoritatea studiilor încearcă, pe lângă consemnarea faptelor, clasificarea lor, stabilirea interdependenței cu alte fenomene similare din aceeași zonă sau alte zone etnografice, precum și elucidarea originii și evoluției faptelor prezentate.

Capitolul al patrulea cuprinde studii substanțiale despre portul popular șvăbesc. Astfel Karl Re b urmărește evoluția, în decursul unui secol (1850—1950), a portului din Variaș, Hans Speck pe acela din Giarmata, Hans Gehl schițează tipologia portului german din cîmpia arădeană, pe cînd Erich Lam m e r t încearcă stabilirea în ansamblu a trăsăturilor fundamentale ale portului popular german din Banat.

După cum e firesc în acest domeniu, pe lângă elementele specifice șvăbești, sînt scoase în evidență toate influențele portului românesc, maghiar și sîrbesc, survenite în decursul conviețuirii de secole a germanilor cu aceste populații.

Sînt reliefate și motivele ornamentale aplicate pieselor de port. Fotografiile reproduse în volum ilustrează părțile cele mai semnificative ale studiilor, pe cînd indicele de materiale ușurează orientarea în materialul prezentat.

GALEA HORST